

Unâ minti zurâ

Ore, aistâ minti-ameau, nu shtiu cari nj-u deadi, ama easti mult zurâ; zurâ ca vâr mândzú ni-ancâlicat. Câtiunoarâ zuruseashti di dip; nu-nj mi-alasâ s-aushezdi rihati. Di multi ori, ta s-scapi di nâsâ, nj-u pitrec câtâ-ava, câtâ-aco, "fudz, fudz" âlj dzâcu mini, "câ nj-u lu-fâtsesh capu tamtelâ"...

Asearâ-noaptea, nu-nj mi-alâsâ ici s-dorm; mi dutsea tu locuri tsi nu vream s-li ved tu-atsea oarâ; 'nj-adutsea zboarâ sh-isturii tsi nu vream s-li-avd; njadzânopts, mi lo di mi dusi tu-analturli nibisisiti-a universui...

-Ma tsi câftâm aoua? u-antribai mini, ma nitsi nu-apucaj s-dzâc alti zboarâ câ nj-aurâ:

-Ore, tats sh-mutrea tsi s-fatsi di-avigâra; ti-adush s-vedz sh-tini di câtâ-iu s-azvumâ bana. Ia, u-vedz atsea steauâ? Mutrea aco, câtâ nastânga! Mutrii mini, ma videam njilji di steali; alti ma mâri, alti ma njits, alti ma yilicioasi ...

-Cari di-eali?, antribai mini, sh-cânda câftam s-ved mash unâ, ama cum s-vedz mash unâ tu-atsea amari di steali tsi lu-kindâsea tserlu fârâ di-mârdzinji...

-Ia, unâ tsi s-minâ câtâ noi sh-ari unâ cusitsâ di-lunjinâ dinâpoi...

-Aaaa, e, e u-ved, dzâsh mini sh-nj-u dushú mâna la-ocljji cânda s-u ved ma ghini.

-Ama cum di-yini câtâ noi, antribai mini cu-ciuduseari.

-Atsea steau mini nj-u-am soatsâ, ânj dzăsi mintea, cu pirifanj. Am vinitâ aoua, fârâ di tini di-ahânti ori, câ mi lo lâhtarea di-ahântâ hârhearj tsi fats; mi ciudusesjú cum di ti hânupseashti-nveasta; tramurâ firizdili di hârheara-tau; câti vloarâ tish cânda

bumbuneadzâ tserlu. Aidi tora! Ia, steaua s-aprukiâ, sh-dearihina vini steaua, ni featsi cu ocljiu sh-ni unâ, ni dau, ni lo-ngrishcâ sh-antribâ:

-Câtâ-iu s-vâ duc? Pânâ s-gresc mini mintea nj-u lo ninti

-La sorú, du-ni niheamâ tu-locurli atseali ninga nivîdzuti, aco iu sunt adunati tuti suflitili, ma tora di-oara, du-ni mash tu-uboru iu sunt adunati suflitili di-armânj, ta si s-adunâ sh-aist omu, nicukiru-a mel, cu suflitili dit rîdzâtina lui.....

-Vâ duc, dzăsi steaua; tsânetsi-vâ ghini s-nu vâ kerú calea.

-Stâ, stâ, aurai mini. Mini nu voi s-negú tu locuri nivîdzuti! Voi acasa la mini! Voi s-dormu, câ nj-escú curmatú.

-La soru, gri mintea, taha-a meu, câ nu-nj mi-asculta ici sh-tsi vrea nâsâ fâtsea, aist omu-a meu easti ca shâtpú. Anda va s-veadâ suflitili di rîdzâtina-a lui va-nj mi tânjiseascâ sh-va si-nj dzâcâ, "mult pirifanú sh-hâiros nj-est câ-nj ti-am!"; aidi tora s-fudzim, gri mintea c-avem multi ti-videari.

Pânâ s-dzâc mini tsiva, steaua lo vimtú. Em, cum s-dornj când ti lja unâ steau-angrishcâ, sh-ti primnâ pit locuri nivîdzuti, tu-analturli-a universui.

Tsi videam di-avigâra nu easti ti spuneari; mutrii niheamâ 'nghios, sh-ânj vini niheamâ ca milii.

Videam locu-a nostú cândă ira vâr topú nalbast kindisit; s-mina aghalea, aghalea namisa di tuti-atseali steali, ca vâr aushú tsi imna si-lj treacâ oara "eheee!" mi ciuduseam mini, cum u tsâni aist locú tutâ atsea apâ! Cum di nu s-agudeashti di alanti steali sh-cum eram kirut tu-atsea ciuduseari, avdzâi boatsea-li minti:

-Tsi u-mutreshti locú ahânt? Nu eshti fânâtit di tutâ lâviljea sh-varvaria huminidzilor tsi lu-fârmâcarâ? Nu vedz cum rudzinirâ meridianili di-ahântu fârmacú? Nacâ nu-nj mi pistupseshti? Ia! Ljia

ocljia melj s-mutreshti câ tsi s-fatsi, câ tini, cu ocljia tâlj, vedz cum-âsh veadi orbu deadzâtîli; tsiva nu vedz!

-Ore tsi soi mi zubursâhti ashă? Ij-aurai mini-ali minti cu inati; mea sh-mini huminidú nj-estú! Zboarili-a ljei mi agudirâ tish ca vâra shcâmbâ câdzutâ dit tseru; sh-macâ nji-lj dai tini ocljia tâlj ta s-ved mash lâvilji, lâiets sh-fârmacú, tsâni-ts-lj ti tini; ti mini sh-ti ocljia melj, atselú locú nalbast, easti nai ma mushatu locú di tuti, sh-huminidzilji sunt nai ma mushatâ mileti di tuti tsi bâneadzâ. Ts-u-ari datâ dipu kicuta! Zburam ca ayunjisit câ nu vream si-lj dau-ali minti nitsi-un minut si-nj toarâ zboru; di vâr kiro, mash lâiets vedz; ama stâpsesc mini câ ti- alâsai s-nedz iu-ts-u vrea kefea. Vidzush locuri sh-lucuri tsi nu lipsea s-li vedz! Ti-adunash sh-fâtsesh muabets cu oaminj tsi nu lipsea s-ti adunj! Ti-umplush sh-tini di lâvilji! Va s-ti ljau s-ti duc tish analt tu munts, la cutarili di oi, s-ti curi, s-ti spelj, câ ved c-adunash multâ lâiatsâ pi tini!

Mintea cânda mi-asculta, cânda nu mi-asculta; mutrea câtâ steali, tish cânda mini nu iram cu nâsâ.

-Ascultâ aua-âlj grii mini, câ videam câ zboarili-a meali cânda li-loa vimtu sh-nu-agiundzea la nâsâ.

Nacâ agârsheshi nâpoi câ mini estu nicukiru-a tâlú sh-câ fârâ-di mini, tini nu pots s-bânedz?! Mini ti hârescú, mini ti acriscui! Nu mindueishti câ lipseashti s-mi tânjiseshti niheamâ? Ti-anvitsashi s-dânjits zboarâ goali...

-E,he,he, acâtsâ nâsâ s-aradâ; s-pirpilea di-ahântâ arâdeari sh-mizi dzâtsea câti vâr zboru ...he, he, he, mini taha nu potú ..he.,he, he, s-bânedz fârâ-di tini; aistâ easti cama bunâ shacai tsi nj-udzâsesh pânâ tora, he, he..., nu kindurea nâsâ di-arâdeari...

-Em câpsea! Ij-aurai mini, zurusish dip!

-la, câpsii, dzăsi năsâ, ama ts-u-am dzăsâ sh-altoarâ: mini nu-est-a tau! Tini eshti-a melú! Fârâ-di mini, tini eshti dip kirut! Nitsi nu shtii di câtâ-iu yini, câtâ-iu nedz, sh-tsi hii; nitsi nu shtii s-tsâ badz pâputsili; nu shtii stânga di-ndreapta; nu shtii noapti di dzuuâ; nu shtii omu di prici; tsiva nu shtii fârâ-di mini; hii tini tsi nu pots s-bânedz fârâ-di mini! Ia, dzâ-nj câts-anj eshti? 40, 50, 60 di-anj? Shtii câts-anj am mini, mintea tau?

-Cât-am mini ai sh-tini, dzâsh mini ca ciudusit, anda avdzâi câ tsi mi-ntriba mintea; ta s-tsâ dzâc-ndreptu, tini hii ma njicâ di mini, câ tini, anja-nj vinish cama amânat.

-He, he, he, acâtsâ nâpoi s-aradâ mintea, amânat, niamânat, ia dzâ-nj, shtii tini di iu vinj mini la tini? Cari mi featsi mini ta s-pot s-yinu la tini?

Anda u-avdzâi, nu shtiam tsi s-grescú. Arâmash mutú câ nu shtiam tsi si-lj dzâc. Di-iu vini mintea meu la mini?! Cari u-featsi?! Tâtseam sh-mutream di-avigâra sh-cânda câftam apandisea di la vârâ steau. Nu shtiu cum-ânj vini, câ di-aco di-iu shideam-ngrishcâ, acâtsai s-u batú steaua pi pultâri sh-lj-aurai:

-O la steauooo!; năsâ ici; nu grea. "Steauoooo!, acâtsai mini s-aur cu boatsea ma vârtoasâ, sh-tut-u bâteam pi pultâri.

-E, e, aurâ sh-năsâ ca-aspâratâ, tish cânda u-sculai dit somú. Tsi easti? Câdzu vâr?

-Nu! Nu câdzu vâr, grii mini, hâiros câ mi-avdzâ; voi s-mi duts prota la papu, câ voi s-lu-antreb tsiva.

Steaua cânda vrea si-nj dzâcâ tsiva ama boatsea-ljei s-avdza dip ca vâr kipurú di sati tsi ti-dishteaptâ tahinârili dit somú. "Ore tsi soi s-avdi ashă!", mi ciudusii mini, câ nu para adukeam tsi dzâtsea sh-tut-avdzam boatsea-a ljei ca vâr kipurú.

Nitsi nu tricu niheamâ di-oarâ sh-cânda câdzui ca vâra shcâmbâ dit-atseali analturi nibitisiti tu-unâ amari di-apâ aratsi. Ore, nu ira boatsea-li steau tsi s-avdza ca vâra kipurú; ira satea meu tsi u-bâgai s-lu batâ kipuru la shaptili tahina.

Mi-anâtsai pi coati ca lâhrâsitú; nj-ncljish oclji sh-nj-u scuturai capu cânda s-mi dishtept; shizui niheamâ di kiro cu oclji cljishi sh-caftam s-nj-u adun mintea. Mutrii di-avigâra, uhtai, sh-dzâsh, "aistâ minti-a meu zurusu dip"; lipseashti sâ zburâscu cu vâra yiatur". Kipuru mizi lu-kindurii câ iram ca-mbitatú di-ahântâ alâgari namisa di "steali"; tuti tsi li-târcui tish cânda s-featsirâ dearihina; "un dearihina yisu" dzâsh mini; "vâhi easti zuruserea-ali minti tsi nu-nj mi-alasâ ici rihati".

-Haidi, aidi, nj-aurâ mintea, scoalâ, c-avem lucrî!

-Zurusish dip! Ij-u turnai mini zboru. Câtse nu-nj mi alâsash s-dorm rihati ma mi duts tini iu-ts va kefea? Mi sculai niheamâ di stâteam pi mardzina-li cârvati

-Tini nu durnjish!? gri nâsâ; cari hârhi tutâ noaptea di acâtsarâ s-batâ vitsinji pi-murú!? Aidi, fudz tora tu banji s-ti-ndredz, s-nu-amânâm.

Dzâtsea ghini mintea; iram vinit tu câsâbâlu di Curceau ti-unâ andamusi ti limba sh-cultura armâneascâ.

Prota dzuuâ ira programatâ, ti sâhatea nauli, sesiunea ti zdicljideari iu lipsea si s-adunâ tuts oaspitslji; tu sâhatea doisprâ, va s-prândzam, sh-dapoia va s-aveam program ti-primnari cathishun, cum-âlj vrea kefea.

Tuti li-tricui ghini atsea dzuuâ. La andamusi, ira vinit oaminj di culturâ dit tut Balkanu ama sh-dit alti vâsâlii: Germâni, Frantsâ, Itali, Canada, Avstralii sh-Amerikii.

Mults di-elj âlj shteam mash dupâ numâ ama anda li-u loam mâna, ni-aprukiamú tish cânda ni shtiam di tutâ eta; s-pârea câ oclji-a noci silighea unâ energjie tsi n-aprukia, ni-anvigâra sh-nâ liga un di-alant cu tsiva hiri tish ca hirili di lânâ tsi-anvigâra cicrikea-li mumi anda turtsea lânâ; ira ca-unâ conspiratsiuni di vreari, unâ vreari tsi ira secretu-a nostú sâmtú, alâsat tu-un cohiu dit inima noastâ, di strâpâpânjili-a noci; shteam câ ni-vrem sh-nu lipsea s-câftâm zboarâ ti-aisti dukeri. Vrearea noastâ s- azvuma di-iuva ahândos, di la-unâ râdzâtinâ vârtoasâ tsi s-kirea iuva tu muntsâ fivuroshi dit Makidunia strâ-aushilor-a noci.

Iram unoarâ fuzit Istanbul (mPoli, cum dzâtsea aushilji a noci di vâr kiro). Tu-unâ dzuuâ nesh pit Bazar s-aflu tsiva dhoarâ ti-cilimeanj. Tamam tsi mutream niscânti bilingiuts di malamâ, avdzâi unâ boatsi di bârbatú,"ore, iu kiru aistâ muljieri; Custandâ! O, la Custandâ! Iu-eshti more?" Mutrii câtâ-aco, di-iu vinea boatsea sh-vidzui doi bârbats, un di vârâ tsindzâts di-anj sh-alant di vârâ yingjits anj; tut s-anâltsa pi cipili di cicloari ta s-mutreascâ pisti alants oaminj. Ni-unâ, ni dau, neshú câtâ nâshi. "Ore, armânj hits?!" sh-tesh mâna câtâ atsel tsi aura ti Custanda. "Eheee!" dzâsi elú, "dea-nostú hii?".

Nj-u lo mâna sh-lj-acâtsarâ oclji si-lj gioacâ di harauùă sh-cânda nu s-fânâtea di mâna meu. "Ore tsi thamâ easti aestâ cânda câdzush dit tseru pisti noi? Di câtâ iu yini ashă? sh-cum zbură cânda s-agârshe câ u câfta muljearâ-sa; cum zburam, vini sh-nâsâ cu-un shalú alb n-tru mânâ."Ia, dzâsi nâsâ, aistu va lj-u duc-a nipotu-tu Yiancu". "Ore, iu eshti? Ti câftâm di-ahânt kiro! Ia, n-adunâm cu-un armân di-anostú".

Di harauùă câ ni-aflâm di-anoci namisa di xenj, neasimú la unâ dukeani di mâcâm sh-featsim muabeti pânâ njadzânopts tish cânda ni cânushteam sh-aveam bânatâ deadun di totâna.

Aisti zboară ...“easti di-anostu...” sunt ca-unâ parolâ armânească secretâ tsi nâ zdifatsi inimili-a noasti di-armânj sh-ni-alasâ s-intrâm nuntú sh-inima dzâtsi: ”ghini vinsh tu casa tau câ mini hiu sh-a tau, haidi shedz!”; dapoia-ts bagâ dininti un putirú-mplin di vreari cânda shtii inima câ tsi-easti seati di vreari, sh-tini acats s-bei...s-bei...s-bei sh-nu ti fânâteshti dotú.

*Vrearea armânească easti cama marea aveari tsi ni u-alâsarâ strâ-
aushlji-a noci, aveari tsi s-da di la un la alantú, di tuti etili di când
ahurhi miletea noastâ di armânj-makidunits, aveari tsi nu s-kiru
pânâ sh-dzuua di-azâ; sh-cum s-kearâ când pirifanjli munts a
Pindui iu s-amintarâ pâpânjli-anoci, ninga sunt aco sh-nâ grescú:”a
lâi frats, nu v-aspârats!, cât va s-bânâm noi, va s-bânats sh-voi, câ
voi hits fratsâ sh-hilji-a noci, câ voi, dit noi hits fapts! Noi him
muntsâ-a strâpâpânjlor-avoci! Dumidzâlu arucâ pisti noi unâ
sâmitsâ dit cai ishâ, acriscu shi s-teasi, cama pirifanâ mileti di pi-
aistu locú, miletea-al Filip sh-Alexandru Macedon, sh-al Aeneas di
Troia, sh-al Iulius Cesar sh-Traianus di Roma, miletea armânjlor-
makidunits di-azâ”.*

Cu-aisti minduieri bitisii mini sesiunea di zdicljideari-a atsâshtei andamusi.

Dupâ prândz acâtsai s-imn pi sucâkili dit Curceau. Nidzeam câtâ iu mi dutsea cicioarili, câ mintea, ta s-mi alasâ s-mi primn rihati, nj-u-aveam pitricutâ tu niorilji alghi tsi s-aduna un câti un pi disuprâ atsâshtui câsâbâ vecljiú sh-cânda s-avina cai di cai s-agiungâ ma aghonjia.

Câti unoarâ, kinduream sh-mutream di-avigâra; nu shtiam câtâ iu mi aflam ama, “tsi-ari ananghi“ dzâtseam mini, mintea mi veaglji di-aco di-ndzeanâ, sh-nu va s-mi-alasâ s-mi keru. Târcurâ vâra trei sâhâts di când tutú imnam anda mi kinduri un om ca shcurtú sh-mi-antribâ:

-Do you speak English? Lu-mutrii ca di-ndzeanâ, câ mult shcurt ira

-Yes, I do, dzâsh mini; vâhi s-veadi câ nu hiu di-a locui

-Ti vidzui di vârà trei ori cum tritseai aistâ sucaki, dzâsi elú tu-unâ inglezâ tsi mizi u-akicâseam; s-pari câ nu shtii câtâ iu nedz... cânda cafts tsiva... sh-tut mutreshti-ndzeanâ...Tsi cafts, ntribâ elú; Mini bânedz aoua di tutâ eta sh-li shtiu tuti locurli, ama, cu ljirtari, câtse tutú mutreshti-ndzeanâ? Vedz tsiva? Shcurtu âsh dusi mâna la oclji sh-acatsâ sh-elú s-mutreascâ câtâ tseru tish-cânda câfta s-aflâ tsiva.

-Mini nu ved ishtsiva, dzâsi elú cu oclji ninga arucats pi tserú

-Em, dzâshu mini, tora sh-vârà trei sâhâts, nj-u pitricui mintea aco tu niori sh-tora nu para-am sâhii, câ nu-nj si turnâ ninga; mutrescú niorlji s-vedu tu cari nior s-ascumsi sh-pi cari nior-ancâlicâ.

Shcurtu mi mutri ca ciudusitú sh-ca lâhtrâsit; oclji lj-isherâ dit capú ca-ndau masini lâi, tish cânda vrea s-mi veadâ ma ghini. Mini cum âlj vidzui oclji ca-ndau masini lâi, mi lo foamea..."aidi lâi masini cu cashú sh-pâni caldâ", acâtsă foamea si-nj greascâ.... Shcurtu zdicljisi gura s-dzâcâ tsiva, ama nu lj-isherâ zboarâli dit gurâ; âsh featsi cârutsea, ascuke di trei ori n-sinú sh-cârtsâni di ninga mini; tut tura capu vâhi di fricâ s-nu negú dupu nâsú; ama, cum tura capu, s-ankidicâ sh-câdzu. Ore, câra mi plâscâni un arâs sânatos, câ nji si scutura tutú trupu di-arâdeari; niscânts tsi târtsea calea shutsa capu câtâ mini sh-mi mutrea ca ciudusits, ama mini nu-aveamu ananghi. Papu-a meu ânj dzâtsea: *"fioru-a papu, cându arâdi omu, lji si spealâ suflitu sh-inima di lâiatsâ; mintea lji si lunjineadzâ sh-trupu lji si discurmâ..."*

Dupu tsi mi fânâtii di-ahântâ arâdeari, nj-arucai nâpoi oclji pi tserú..."Ore iu s-hibâ aistâ minti-a meu?! , vâhi kiru aco-ndzeanâ tu niori câ s-umplu tserú dip sh-niscânts di-elj acâtsarâ si s-lâiascâ; soarili, lâhtrâsit, sh-lo sh-elú keafa. Acâtsai nâpoi s-mi primn sh-

cum mutream di-avigâra, vidzui sum un pomú unâ ca banketâ. “Va-nj shed aoua niheamâ s-mi discurm” dâzsh mini, ama foamea tut-ânj bâga kedits tu cicloari...”Emú, alasi-mi tora, de!; aravdâ niheamâ câ ia, tora va si-nj yinâ sh-mintea, sh-va s-nidzem s-mâcâm masini cu cashú; cum shideam, mi-acatsâ nâpoi arâsu di-ocljia shcurtui; cljish oclji sh-dzâsh, “va-nj shedú aua pânâ s-nji si toarâ mintea; vâhi neasi nâpoi si s-adunâ cu “sor-sa” steaua. Nitsi nu bitisii ghini zboarili câ-ia, ânj gri mintea:

-O, lâi nicukire, ti ved cum stai atsia sum pomú. Nu ti-aspari; va shed niheamâ di oarâ aua tu niori câ mi adunai cu niscânti surâri di-ameali sh-fâtsem niheamâ muabeti. Sheds atsia rihati ca va s-yinú ntroarâ

-Ore, iu-aladz, grii mini. Nu ti-amânâ multú câ nj-escú curmat sh-foamea-nj zursi dip! Iram hâiros câ-nj gri mintea; ira ea zurâ, ama ira zura meu. Ama cu cai fats muabeti atsia tu niori? antribai mini ca ciudusit.

-Eheeee, gri nâsâ, aua hiu deadun cu Kira, cu Sirma, cu Vanghea, cu Spiru, cu Vanghiu, cu Yiorgu, cu Thoma sh-Mihali, cu Dina, cu Andoni, cu Hrista, cu Nikulaki, cu Steryiu, ore him mults sh-tuts sunt hâriosh câ ni-adunâm aoua; aidi lâi muabeti.

-Em ghini, dzâsh mini ca hârios câ nu mash mintea meu easti zurâ; ma ti-adunash cu-elj, stâ sh-fâ muabeti pânâ s-ti fânâteshti.

Dedú s-cljidú oclji, ama foamea nu-nj mi-alâsa dip; acatsâ s-cântâ un cântic dip ca picurarlji dit munts.

”Eeeeeee, haidi lâi masini-masini moi cu cashú..

Cu cash more sh-cu pâni caldâ...eeeeee

Pâni caldâ moi di la dada...eeeeee”

Ore tsi-nj pâtsâi mini mârata...eeeeee!”

-Bo, booo, tsi-nj pâtsâi, dzâsh mini. Em câpsea tora de! Di-iu s-aflu mini tora masini cu cashu sh-pâni caldâ di la dada? Tish ca vâra bebâ hii! aravdâ niheamâ!

-Când ts-easti mintea fudzitâ dip ca shtâpú hii, nj-u tâcâni foamea. Cum nu ts-anjurdesc nârili ici? Bo, bo, booo, tsi njiurizmâ di pâni caldâ yini di câtâ atsel cohiu! Mutâ-ts niheamâ nârili câtâ nastânga nj-aurâ foamea.

Mutrii mini câtâ cohiu-ali sucaki, nj-arucâi nârili pi-vimtu, sh-dearihina ânj vini unâ ca njurizmâ di pâni caldâ.

Mutrii ma ghini sh-vidzui unâ dukeani dip tu cohiu, cu unâ reclamâ tsi dzâtsea cu ghrami aroshi, Makedonia Fast Food. Mi sculai unâ dau, imnai ca ayunjiusit câtâ dukeni sh-intrai nuntú. Cum intrai nuntú, more câra mi-agudi unâ njurizmâ di pâni caldâ tish cânda nj-u-andisâ vâra pânea nuntu tu nâri.

-Bunâ dzua, âlj grii mini pi-armâneashti, câ ashă-nj gri limba, a unui omu tsi tamam câtu scutea unâ pânishcâ njicâ dit-un cireapú njic, adârat dit tuvli aroshi.

-Bunâ dzua, gri sh-nâsú fârâ s-mi mutreascâ, câ u-shutsa pânishca pi unâ parti sh-pi-alantâ; ira un om ca shcurtú, ghini ligatú, cu keptu largú namisa di dau bratsâ vârtoasi; peru laiú, lu-avea datâ pisti capú sh-purta unâ mustatsâ tumsâ shcurtú.

-Ore, dzâsh mini, di-anost hii? Nu pistupseam câ avdzam zboarâ armâneshti; dzâsh ca nacâ-nj facú ureclji di foami câ avdzam armâneashti.

-E! dzăsi omu cu-unâ boatsi ahândoasâ sh-pirifanâ! Armân, makidon nj-escu! Avea unâ pâdyiau albâ, târcutâ namisa di bârû, ma ninga nu mutrea câtâ mini; u-bâgâ pânishca tu-un piat, iu avea sh-nâ cumatâ di cashú sh-un bushur di masini.

Mini când vidzui piatu-mplin cu masini, cashú sh-pâni caldâ, nj-isherâ oclji ma laiú ca a shcurtui, mash câ-a njia nj-isherâ di dip, shi si silighirâ câtâ piat, "e, e," li-aurai mini, "iu fudzits ashă?"; vream si-lj kinduresc, ama-elj ici; arsârurâ tu-piat sh-acâtsarâ s-mâcâ ayunjiusits, cânda nu-avea vidzutâ cashú di tutâ eta.; dicâra lu-vidzui piatu-mplin cu tuti tsi li-adâsta foamea meu, nji si-umplu gura di-apâ sh-acâtsai s-u ascapitú.

-Ashteaptâ niheamâ, dzâsi elu câ ia, am un oaspi; neasi câtâ unâ measâ njicâ, cu dau scamuri iu shidea un bârbat tsi mutrea ca-aushú; avea peru albú sh-ândisat; ninga elú, pi-alant scamu, ira un trast di lânâ, kindisit sh-unâ cârlibani ira-ndupuratâ di pultârili-a scamui. "E hee", ânj dzâsh mini cum videam trastu, cârlibanea sh-cashu cu masini; "aici oaminj sunt amindolj armânj"; dukeam cum acatsâ inima si-nj gioacâ di harauûă.

Cari s-apândâcsea câ tamam tu-aistâ dukeani va s-aflu oaminj di-anoci; nj-acâtsarâ oclji si-nj si spealâ cu lâcârnj, ama nji li-ashtersh-ntroarâ, s-nu bagâ nicukiru di-oarâ.

-S-ai orixi papo, âlj dzâsi nicukiru-a aushui. Dapoia, s-turâ sh-vini câtâ mini cu budza pi-arâdeari.

-E lâi gione, cum u-ai kefea? mi-antribâ nâsú; mutrii tu-ocljji a lui, sh-videam cum lji si umplurâ di harau; atsea harau s-teasi sh-câtâ oclji-a melj sh-nji s-i umplurâ sh-anja di harauûa lorú; elú sh-ashtearsi mânjli di pâdyiau sh-nj-u teasi mâna.

-Ghini vinish tu dukeanea meu, ânj dzâsi elú cu-unâ boatsi hârioasâ sh-ma caldâ ca-atsea pânishcâ tamam scoasâ dit cireapú. *Lj-u loai mâna sh-dukeam cum harauûa dit oclji-anoci acâtsâ s-curâ câtâ mânjili-a noasti, iu kinduri niheamâ ta s-li hârâseascâ; dapoia lo calea câtâ inimili-a noasti, tsi cânda s-zdicljisirâ ta si s-umplâ, si s-fânâteascâ, s-nu s-kearâ nitsi unâ kicutâ.*

-Ghini ti-aflai, mizi grii mini; vream s-nj-u tragú mâna dit mâna lui, ama elú nj-u scutura ahânt vârtos, câ mi scuturam sh-mini tutú; mi mutrea ahândos tu-ocliji sh-acâtsă s-mi-ntreabâ:

-Di-iu eshti? Cum ts-easti numa? Cum di kindurishi aoua? Aidi shedz s-mâts, câ ts-u-avdzâi foamea cum aura di când bâgash cicioru tu dukeani. Tsi vrei s-mâts, mi-ntribâ elú sh-mizi nji-u silighi mâna. Mini nitsi nu-apucaî s-grescú vâz zború, câ elú nu kindurea ici, tish cânda u-avea andisatâ gura cu zboarâ, sh-harauâ lui cânda vrea s-lji li-scoatâ tuti cu-unoarâ. Aidi, aidi, dzâsi elú, s-nu ai arusheni, câ nâ himú di-anoci...

Anda dzâsi, "nâ himu di-anoci", ânj tricurâ pi dininti minduierili-a meali ti parola secretâ armâneascâ, tsi zdicljidi inimili-a noasti, iu strâaushlji ni u-siminarâ vrearea lorú ti noi, sh-ti tuts alants tsi-avea s-yinâ dupu noi.

-Mea, voi sh-mini un piatú cu masini, cashú sh-pâni caldâ, cum lj-u dâdesh-al papu-a tâlu, mizi apucaî s-gresc mini. "Caftâ doau, doau piati!" nj-aurâ foamea, ma mini, nu lj-u bâgai tu coru

-Multu ghini, dzâsi elu. Tora pot s-dzâc sikhura câ armân hii! Ia, easti unâ measâ aco ninga measa iu sta papu. Du-ti stâ mpadi! Va-tsi li-facú tuti-ntroarâ; si-nj greshti Mihali dzâsi elú, sh-acatsâ s-talji unâ cumatâ di cashú, filii, filii. Tini cum ts-easti numa?

-Custandin, dzâsh mini sh-lu mutream cum talji cashu.

-E hee, dzâsi Mihali cu-unâ boatsi hârioasa, dip ca...vru s-dzâcâ elú tsiva, ama nu li-silighi zboarâli; kinduri niheamâ di tâljeari cashu sh-mi mutri ca ciudusitú; vidzui unâ ca-aumbrâ tsi-lj târcu pisti oclji, ca-aumbra tsi lu-da vâz nior pisti locú anda s-primnâ pi-sum soari...

-Si-nj bânedz Custandine, mizi u-scoasi elú boatsea dit gurmazú. Aidi tora, du-ti di stâ-padi; va zburâm dupu tsi s-mâts. Mini nesh

câtâ measâ sh-loai ta s-shedú, ma nu apucaí, câ-avdzai boatsea aushui

-Ore, nâpoate, ânj gri aushu, yinu di shedz aoua cu mini. Cum tora, va s-mi-alash s-mâcu singur?! Ore, di-anoci nâ himú, dzâsi elú cu-unâ boatsi sâ-nâtoasâ; zburâ tish cânda mi cânushtea di tutâ eta; s-i sculâ, lo trastu sh-cârlibanea di pi scamú sh-li-andupurâ nghios di measâ. Ia, shedz atsia, dzâsi elú sh-trapsi niheamâ scamu ta s-pot s-shedú. Dapoa s-turâ câtâ Mihali.

-Mihale, lj-aurâ el, adu dau putirici di râkii, di-atsea tsi ts-u adush mini aoualteari. Dapoa, shidzu pi scamú, s-aplicâ niheamâ câtâ mini, cânda sâ-mi veadâ, cânda s-lu avd ma ghini, mi mutri-ndreptu ntr-oclj sh-mi antribâ c-unâ boatsi fureascâ

-Va s-bei un putiriciú di râkii? câ neadzi ti lj-ia harauâ, cu cashú sh-cu masini; vâhi hii curmatú, ama unâ râkii va s-ti ndreagâ.

Oclji-a lui ira dip lâi, ma lâi ca masinili atseali dit piatú sh-cândâ mi pitrunsirâ tish ahândos, tu-un cohiú di suflitu-a melú, iu nu putea s-intrâ vâr fârâ sâ shtiu mini. Ti ciudii, aist aushú, tsi ninga nu lj-u shteam numa, nitsi nu apucâ s-bagâ cioru tu pragu-a suflitui-a melú câ tuti ushili lji s-i zdicljisirâ, ca-unâ lilici tsi s-zdicljidi cafi tahina când u-scoalâ soarili dit somú, ta s-bea un putir-mplin di lunjinâ; dukeam cum suflitu nji si umpli di lunjinâ sh-di câldurâ, di vreami, di harau, sh-di tuti mushutetsili-ali bani di anda iram njicú.

Tu suflitu-a melú, aushu tish cândâ ira la elú acasâ; cândâ elú ira nicukiru-a suflitui-a melú...ore, sh-câts oaminj nu-aveam mini tu suflit, ama elú, cândâ-âlj cunushtea tuts...muma meu, maia sh-dada, papu-a melú, fratslji-a melj, mama sh-tati, nipotslji; aushu nidzea di la un la-alant, lâ-loa mâna shi-lj ambârtsâta tish cândâ âlj cânushtea di tutâ eta, tish cândâ ira fratili sh-papu-a lorú.

Lu-mutream sh-mini aist papú sh-nu mi fânâteam; cum lu mutream, oclji-a lui cândâ mi loarâ di mâna sh-mi dusirâ pi-unâ câlici

ascumtâ, tsi dutsea câtâ suflitu-a lui sh-ca ti ciudii, usha lj-ira dip zdicljisâ; intrai sh-acâtsai s-imnú...”ehee” mi ciuduseam mini...papu imnâ tu suflitu-a melú sh-mini tu suflitu-a lui.

*Mutream di-avigâra sh-nu mi fânâteam di mushuteatsa tsi u-
videam; unâ mushuteatsâ di pârmithu; lâi munts cu pâduri di fadz
analts cu frândza veardi; lâi pulj, tsi cânta shi s-agiuca di
ascumtâlea namisa di dedz; lâi arâu, cu mârdzinj kindisiti di
shcâmbi albi, tsi-sh dutsea cu pirifanj, apili limpidz câtâ unâ padi-
mplinâ di-iarbâ veardi; lâi cupii di oi, cu lâna albâ spilatâ tu lunjinâ
di soari; lâi cutari; lâi picurari tsi-sh cânta-n-corú, searâ di searâ,
trâtserili-ali bani deadun cu muntsâ di-avigâra tsi cânda lj-u dutsea
sh-elj-a cânticui; lâi hori ashtirati pi dzeni ca niscânti mârdzeali
spindzurati di cipili di munts, lâi muabets cu oaminj dâruts cu trastili
mplini di vreari. Dipunam tu suflitu-al papu sh-nu mi fânâteam dot
di tuti tsi li-videam...*

-Am un nâpot tsi lu-acljiamâ Custandin, u-avdzâi mini boatsea
aushui, ca pit somú, ca pit yisu; nu lu-am vidzutâ di-anda njicú, ma
ia, tora cânda-nj trâcu niheamâ doru când ts-u-avdzâi numa. Mihali
sh-Custandin, mini lj-acriscui, mini âlj giucam pi dzânunki sh-li
dzâtseam pârmithi; mi vigljia anda vineam câtâ casâ sh-vinea
cuampatra di nj-ishea n-cali sh-cai di cai vrea s-lu lj-au mbratsâ; nu
shtia cum s-mi hârâseascâ, sh-aura...”papo, papo, mini, mini
prota”, sh-tindea bratsâli-ndzeanâ...ma, mini mi-aplicam sh-âlj
loam sh-amindolji-mbratsâ sh-nu mi fânâteam si-lj bash; ” aist easti
papu-a melú! “ ...”nu!, ma multú-a melu easti, câ mini u-voi ma
multú”...”nu, mini u-voi papu ma multú” dzâtsa un ti alantú...”papo.
papo, cai u-vrei ma multú...mini mi va ma multú câ mini u-ntribai
prota”...sh-ashe mi hârâsea tutâ calea pânâ agiundzeam n-casâ;
mizi ashtipta si-lj lj-au pi dzânuclji, s-li spun pârmithi; mi vrea multú
sh-amindolji...tut cu papu n-gurâ ira...

-Eh, uhtâ elú. Boatsea lji s-i muljiâ dip, sh-ocljji acâtsarâ si-lj lâcrimeadzâ; scoasi unâ shamii dit sinú, sh-ashtearsi ocljji, bâgâ mâna pi bratsu-a melú sh-uhtâ nâpoi; tu kirolu a melú, nâ-bânam tuts deadun. Noi iram patru frats sh-trei surâri; ni-tsânea tati tuts tu-unâ casâ, tu-un ubor; tsi banâ, tsi banâ... sh-cum zburâ, âsh mina capu cãnda s-mi facâ s-lu adukescú ma ghini; mash cu harei sh-mash cu vreari târtsea dzua sh-muntsâ tsi ni vigljia hoara ira hârioshi câ bânâ namisa di-elj. Mâna-lj trâmura niheamâ sh-cãnda lji s-i aliki di bratsu-a melú; vrearea sh-doru-a lui, cãnda cura shi s-virsa tu inima meu sh-inima lui cãnda vrea si s-alikeascâ di inima meu, s-batâ deadun. Ashã cum zburâ sh-cum mi tsânea di bratsú, sh-cum mi mutrea cu ocljji aroshi di-lâcrâmari, sh-cum mina capu, tish cãnda ira papu-a melú tsi mi-acriscu sh-mini; dukii cum inima acâtsâ s-nj-angreacâ tu keptú sh-cumú s-umplu di-un dorú lângârosú di papu-a melú; bâgai mâna pi mâna aushui sh-mizi dzâsh cu-unâ boatsi-nkidicatâ.

-Tini papo, eshti dip ca papu-a melú tsi mi-acriscu sh-mini...sh-cumú zburam, ânj deadârâ sh-anjia lâcârnlji; mi vrea multú câ-iram cama njicú di tuts nâpotsilji-a lui; cât u-loai shamia dit geapi, s-nj-ashtergú sh-mini lâcârnlji, vini Mihali cu-un piatú-mplin di cashú sh-masini, sh-cu trei putirici di râkii; li-bâgâ pi measâ; lo sh-elú un putirici-ntru mânâ sh-dzâsi:

-Aidi, multâ sãnâtati! Lom sh-noi putiricili-ntru mânâ sh-li ciucutim un di-alant

-Ghini vinish Custandine, dzâsi Mihali. Ved câ papu ti lo tu inima lui; s-nu ai ananghi ti-mâcari, câ hii oaspili-a melú sh-hiu multú hârios câ ti cânâscui; lu-deadi putiru pisti capú sh-dapoia lu-deadi golú di measâ

-Oahi lâi, bunâ râkii adusesh papo! Papu, lu-deadi sh-elú putiriciu pisti capú, sh-lu deadi sh-elú di measâ. Mini, ni-unâ ni-dau, lu-dedú sh-mini putiriciu pisti capú sh-lu dedú sh-mini di measâ...

-Ashe si-nj bânedz nipoate, ânj gri papu, cu oclji-mplinj di harau; cum s-veadi multú gioni hii; mi mutrea cânda ira pirifanú ti mini.

-Mihale, âlj gri papu, ore adu kelkea di râkii s-bem ninga unâ câ-azâ s-tradzi shcreta; am sh-multâ harau câ lu cânâscui aistu ficior! Mihali, s-dusi s-aducâ kelkea di râkii Aushu lo un putiriciú golú di pi measâ, lu-anâltsâ niheamâ sh-acâtsâ s-lu shutsâ, când nastâga, când nandreapta, sh-tutú lu mutrea, tish cânda vrea s-lu zburascâ, s-lu ntreabâ tsiva; oclji, mplinj di harau, lji s-i limpidzârâ, lji s-apreasirâ sh-acâtsarâ s-yiulutseascâ; lu-alâsâ putirishcu pi measâ, mi mutri, shi-nj dzâsi:

-Aidi, lja di mâcâ, de! Aist cashú mini lu-am adusâ; anja nj-avea târcutâ foamea; loai s-mâcú ma mizi u-ascâpitam mâcarea.

-Nacâ nu ts-arâseashti, mi-ntribâ papu; vâhi bâgâ oarâ câ nu para mâcam cu orixi. Si-lj dzâc-al Mihali s-facâ pipiritsi tsâghnâsiti? Mini morú ti-eali, zbura elú sh-cânda vrea s-mi hârâseascâ.

-Nu, nu, dzâsh mini, ghini nj-escú; nu-ari sh-ma bunâ ca pânea caldâ cu cashú; acâtsai s-mâcu ma cu orixi ti hâtârea-lui. Cum mâcam, avdzâi un ca shuir tu ureclji..."mi turnai", avdzâi mini boatsea-li minti. Nu ti-aspari; aidi mâcâ, mâcâ s-ti fânâteshti.

Mini, di harau câ nji s-i turnâ mintea, acâtsai s-mâcú ayunjusit, cu-ndauli mânj, ca vâr zurú agiunat sh-videam papu cum mi mutrea cu harau.

-Ashe nipoate-nj, dzâsi papu, cânda si-nj da curaiú; ia tora, armân di-amel hii, sh-acâtsâ sh-elú s-mâcâ ayunjusit cu-ndauli mânji.

-Eheee, dzâsi Mihali, tsi tamam vini cu kelkea di râkii; tish cânda hits nimâcats di dzatsi anj sh-cum zbura, acâtsâ s-umplâ putiricili di râkii. Mini, ni-unâ, ni-dau, lu loai putiriciu, lu-gulii sh-lu dedú cu seati di measâ.

-Oahi lâi, tsi s-tradzi, aurai mini. Papu sh-Mihali mi mutrirâ ca cictâsits sh-nu shtiu câtseama li s-i umplurâ oclji cu lâcârnj di harau; mini-lj feci semú-al Mihali s-nj-u lu-umplâ putiriciu diznou.

-Aidits, li-aurai mini, bets câ vâ u-loai ninti sh-nâpoi lu-gulii putiriciu, sh-lu dedú golú di measâ. Ni-unâ, ni dau, li deadârâ sh-elj putiricili pisti capú sh-Mihali li-umplu diznou

-Mihale, gri papu, lja vâ scamú di stâ-mpadi câ dip cânda-nj stai tu zvercâ. Mihali trapsi un scamú di la altâ measâ, ma nu shidzu.

-Ore nj s-i featsi sh-anjia foami di orixea voastâ, dzâsi elú, sh-neasi s-ljia sh-elú tsiva s-mâcâ. Mini cu papu mâcam fârâ zboarâ, mash nâ mutream, când sh-când pi sum sufrântseali.

Mihali vini sh-elú cu un piatú-mplin cu cashú, masini sh-pâni caldâ; tuts trelj mâcam ca ayunjiusits, tish cânda va s-vinea vâ furú s-nâ lja mâcareia dit piatú; tâtseam tuts sh-mâcam. Dupu vâ kiro gri papu:

-Ore, Custandine, cum s-veadi multú gioni hii; di câta iu yini? lu bânedz tini? Mihali mi mutrea tish cânda ira vâ pândar tsi mizi ashtipta s-nji li-acatsâ zboarâli.

Mini u-loai kelkea sh-li umplui putiricili diznou; lu-loai putiriciu-a melu, lu-dedu pisti cap, lu-mutirii papu-ntr-ocljji cu-ananghi shi-lj dzâsh:

-Mini, papo bânedz tu-Amerikii; hiu vinit aoua Curceau, la unâ andamusi ti culturâ armâneascâ; azâ mi primnai pit câsâbâlu-avost mushatú; dapoia, mi-acatsâ foamea di-ahântâ primnari sh-mi pimsi aoua tu dukeani, câ tutâ sucakea anjurdzea di pâni caldâ; hâbari nu nj-aveam câ hits armânj di-amelj. Papu sh-Mihali kindurirâ s-bea râkia sh-cânda-nj bea zboarâli-a meali tu loc di râkii. Mini acâtsai nâpoi s-mâcú sh-cum mi mutrea dolji ca ciudusits, s-avdzâ unâ boatsi:

-Mihale! O, lâi Mihale!

-E, E, aurâ Mihali shi s-i sculâ di pi scamú sh-mutri câtâ usha di la intrari di-iu vinea boatsea. Tsi easti lâi Mita, tsi vrei?

-Mi pitricu muma ti-un piatú cu cashú, masini sh-pâni caldâ, dzâsi aist Mita, tsi ninga nu lu-videam. Mihali s-turâ câtâ mini shi-nj dzâsi:

-Easti un cusurin di-a melú; lu-pitreatsi totâna muma ti mâcari

-Aidi niheamâ-nculea, âlj gri Mihali, câ ia, avem un oaspi dit Amerikii; mini cânda lu-avdzam Mita cum s-apruckea di measâ.

-Ia, dzâsi Mihali, aist easti Custandin. Ore, când lu vidzui, nj-arâmasi unâ cumatâ di cashú tu gurmadz, sh-nu puteam s-gresc ici; atsel Mita ira...shcurtu! Shcurtu, cum mi vidzu, lj-isherâ nâpoi oclji ca-ndoau masini, dip ca prota oarâ când ni-adunâm tu sucaki sh-acâtsâ si s-tragâ dinâpoi ca ayunjusit, ca lâhtrâsitú, di cânda videa vâra stafii; âsh featsi cârutsea di vâra trei ori sh-cum s-trâdzea ashe cu pâlârili, s-nkidicâ di-un cicior di scam sh-câdzu; s-i sculâ cuampatra sh-cârtsâni lâhtrâsit nafoarâ dit dukeani; anjia-ânj vinea s-crepú di arâs, ma shcretu di cashú ânj stâtea ninga tu gurmadzú; loai kelkea di râkii sh-u ded pisti capú di putui s-u-ascapit cumata di cashú.

-Nji s-i-acâtsă, mizi grii mini cu boatsea ca zgrumatâ sh-nj-u dushú mâna la gurmadz; ca ti-bileau, mi lo sh-unâ sugljitsari di-ahântâ râkii tsi biui, câ nj-arsârea capu di câti ori sugljitsam; u-loai kelkea sh-u dedú nâpoi pisti capú, taha si-nj treacâ sugljitsu.

-Ore, tsi s-fatsi, grirâ sh-amindolji n-corú, sh-mutrea când câtâ mini, când câtâ usha di-nafoarâ; oclji lâ-ira ishâts ma laiú di masinili-a shcurtui...

Mini nu para lj-avdzam, câ ma multu avdzamú boatsea-li minti:

-Kindurea s-u dai kelkea pisti capú câ acâtsai s-mi anvârtesc, dzâsi nâsâ. Nitsi nu bitisi mintea zboarâli, câ lu-vidream papu deadun cu Mihali cum-acâtsarâ s-gioacâ di-avigâra di measâ.

-Ia, vedz armânjji, âlj dzâsh mini-ali minti, cum si-adunâ, cum acatsâ s-gioacâ di harau; ni-unâ, ni dau, nj-anâltsai mânjili sh-un ciciorú-ndzeanâ ta s-gioc sh-mini; nitsi nu-apucaî s-lu bagú cicorú-mpadi ta s-lu analts pi alant, câ-nji s-i loarâ doauli cicioari sh-câdzui sumú measâ sh-pistupsecú câ mi-acatsâ somu.

Nu shtiu cât shidzui sum measâ; anda mi dishtiptai, capu nj-ira pi trastu-al papu; ca ti ciudii, avdzam ca shushurâri di zboarâ tsi vinea di nuntru dit trastú: "tsi s-anvârteashti dzuua shi s-zdivârteashti noaptea?" sh-nâpoi, "tsi s-anvârteashti dzua shi s-zdivârteashti noaptea";

-Ore tsi s-avdi, nj-ntribai mini mintea, ama mintea nu-nj grea ici; s-pârea câ nj-ira fudzitâ cashti-iu.

Nj-u lu-sculai niheamâ capu di pi trastú sh-zdicljish oclji; mutrii di-avigâra sh-vidzui dau preclj di cicioari sh-cârlibanea-al papu; nu s-avdza ishtsiva; nu mata adukeam mini tsi câftam sh-cum agiumsh sum measâ; bâgai nâpoi capu pi trastu-al papu, s-nj-u adun mintea, ama cum nji si-aliki urecljea di trastu, avdzâi nâpoi atsea boatsi di nuntru dit trastu: "tsi s-anvârteashti dzuua shi s-zdivârteashti noaptea"...

U-alikii ma ghini urecljea di trastú, mea câra dedú di-arsârui, tish cânda mi-arsi vâr pi câlcânji; cum arsârui, dedú cu capu di measâ, câ nu shtiam ma nji s-i frâmsi capu i s-frâmsi measa; vidzui câ measa s-anâltsâ di cicioari sh-dapoia-nj câdzui nâpoi pi capú; vidzui atseali doau preclji di cicioari câ s-minarâ alargú di measâ sh-dapoia avdzâi boatsea-al Mihali:

-Ore, Custandine, hii ghini? Tsi pâtsâshi ore di dai ashâ di measâ? Tsi-ai cu measa, bre? Mini ishâi lâhtrâsit; cu unâ mâna nj-u fricam capu iu mi-agudii sh-alantâ u-tesh câtâ trastu-al papu

-Trastu-al pa..pa...pa...papu zburâshti, auram mini sh-mi trâdzeam cu pâltârili s-mi dipârtedz di-atsa measâ.

-Ore, tsi dzâts ashe!? Cum sâ zburascâ trastu!? dzâsi Mihali sh-mizi s-tsânea s-nu-aradâ; sh-tsi dzâtsi trastu, mi-ntribâ Mihali, shi sh-u dusi mâna la gurâ, cînda s-u-astupâ ta s-nu lj-ascapâ arâsu.

-Ore Mihale aistâ nu easti dip shicai, lj-u turai mini zboru. Atsel trastú zbu...zburâshti; s-avdi unâ boatsi tsi yini di nuntru di trastu, zburam mini cu limba ca-nkidicatâ, sh-dzâtsi, "tsi s-anvârteashti dzuua shi s-zdivârteashti noaptea" sh-tutú ashă dzâtsi ma u-tsânj urecljea alikitâ di trastú. Papu mi mutrea ma nu dzâtsea tsiva.

Mihali sh-u lo mâna di la gurâ, ore sh-câra lji-ascapâ un arâsu, ma tsi arâsú; ore câra pârnji di s-alinâ arâsu-a lui, tish-ndzeanâ la cutarili di oi, di neasi di-avigâra di cutari, di vîrâ patru tsintsi ori, di li-yinea sh-a oilor mintea di-avigâra sh-dapoia, câra s-i silighea tu-padi, dip ca vîr arâu zurú, ascapat dit muntili tsi lu-avea kinduritâ niheamâ di-oarâ ta s-aibâ kiro mulârili si s-fânâteascâ di-apa-lui aratsi; sh-nâpoi s-alina câtâ cutari sh-nidzea di-avigâra sh-nâpoi dipuna; di-ahântâ arâdeari, al-Mihali lji si scutura sh-capu, sh-pândica, sh-bratsâli, câ dzâsh câ va s-li kearâ tuti; dapoia lu-apucâ tusea sh-tushea di s-tsânea cu mânjili di measâ.

-Bea niheamâ apâ, âlj dzâsi papu; papu nu arâdea ici.

Bâgai oarâ câ kelkea di râkii ira dip goalâ.

-Shedz-mpadi Custandine, ânj gri papu. Nu ti-aspari di atsea boatsi tsi yini dit trastú

Mini cînda vream s-mi aprokiú di measâ ta s-shedú ma ninga iram lâhtrâsit...

-Voi s-negu niheamâ tu banj, grii mini ta s-mi avdâ dolji.

-Ia, dzâsi papu, aco dinâpoi iu easti atsea ushi veardi.

Mihali lo di s-dusi s-bia apâ. Mini nesh câtâ atsea ushi tsi nj-u spusi papu; ira unâ banj njicâ ma li-avea tuti tsi lipsea.

Mi spilai pi mânj, nj-u spilai niheamâ fatsa sh-dedú s-mi mutresc tu-liyii; ti ciudii, vidzui fatsa-al papu..."vâhi vini sh-papu si-sh facâ apa, minduiam mini..."

-E lâi papo, zburam mini, sh-lj-umutream fatsa tu-liyii, ore, cum agiumsh mini-aco sum measâ?; nj-arucâi nâpoi apâ pi fatsâ sh-nâpoi mutrii tu-liyii; papu ira ninga aco ma nu grea, mash mi mutrea;

-Hii ghini papo? ntribai mini, sh-nj-u scosh shamia di nj-ashtersu fatsa sh-ocljii; mi shutsâi niheamâ s-ved papu ama papu nu ma ira aco..."ore când fudzi ahânt ayonjia" mi ciudusii mini; ishâi nafoarâ dit banj sh-nesh câtâ measâ ca-ayunjusit; papu nu ira aco; Mihali tamam tsi u-aduna misalea; tu-unâ mânâ tsinea piatili sh-tu alantâ putiricili di râkii.

-Mihale, grii mini, iu easti papu? Lu-vidzui tu banj, ma ca ti ciudii nu-nj gri ici; mash tsi mi mutrea pit liyii sh-dapoia cânda lu lo vimtu. Mihali mi mutri, ca ciudusitú, sh-dzâsi

-Mini nu lu-vidzui s-neagâ papu câtâ banj câ neasim dolji tu kilearú s-veadâ niheamâ talarili di cashú.

Papu yini unoarâ-ntru-mesú di mutreashti dzâru ta s-aibâ nâmal sari s-nu s-aspargâ cashu.

Anda avdzâi, cânda nji s-i mutâ peru; mi târtsea hiri-hiri dit capú pânâ tu cicoari; fudzii cuampatra câtâ banj, u discljihsú usha sh-nesh-ndreptu la liyii; mutrii tu liyii sh-videam fatsa-al papu cum mi mutrea; nj-u lu-shutsâi capu dinâpoi ma nu ira vâ; mutrii nâpoi liyia

sh-nâpoi u-videam fatsa-al papu tsi mi mutrea; nj-arucâi apâ pi fatsâ, ânj fricai oclji, ama fatsa-al papu tut-aco ira sh-mi mutrea..

-Papoooo, acâtsai mini s-aurú sh-cârtsânii nafoarâ dit banj; o, lâi Mihaleee, papooo, auram mini ca fudzit di minti, sh-mi aprukeam cudealaga di measâ.

Târcurâ multi lâiets pisti mini, pit tutâ bana iu-aveam alâgatâ, ma aistâ nu u-aveam pâtsâtâ pânâ tora; di tuti isturiili tsi li-shteam, tsi li-aveam ghivâsitâ, nu-aveam avdzatâ aist lucru si s-facâ; tsiva tsi nu u-cânushteam tsiva tsi nu u-videam, cânda si-agiuca cu mini. Kicuti di sâdoari acâtsarâ s-nji si-adunâ pi frâmti sh-dukeam cum ânj trâmbura inima di lâhtarea tsi mi-avea aplucusitâ.

Pânâ s-agiung la measâ, bâgai oarâ câ Mihali nu ma ira aco, ama pi scamu tsi shidea papu, shideam... mini...mi videam mini!!!!

-Eh lâi papo, gri atselú di pi scam câtâ mini, shedz mpadi! Mihali s-dusi si-lj ducâ mâcarearea-ali mumi-al Mita

Mini-nj fricai oclji sh-mutream la atsel Custandin di pi scamú tsi zburâ cu mini, tish cânda mini iramu papu sh-papu iram mini; dukeam cum-ânj fudzi tutú sândzili dit capú sh-cum nji si tukescú cicioarili; mintea nji s-i guli shi s-ascumsi tu scutidi; nitsi nu dukii cum câdzui nâpoi sum measâ.

Dupu vâr kiro, ma nu shtiam cât kiro avea târcutâ, cânda mi dishtiptai sh-bâgai oarâ câ iram arucutit pir-dints sh-cu capú pi trastu-al papu ca vâr câpitinjiú. Trastu anjurdzea, tish cânda papu avea adunatâ nuntú, tuti primuverili, di anda fu amimtatú, cu tutú cu lilicili sh-njiurizmili-a lor.

Avdzam unâ boatsi, sh-dapoia ninga unâ, sh-ninga unâ, ama nu yinea dit trastú ca prota oarâ.

-Custandine, o lâi Custadine, grea unâ boatsi tsi nji s-i pâru câ easti-al Mihali, tsi pâtsâshi ore? Ia, vini muma Nasta s-ti veadâ, vâhi ti lo vâr di-oclj.

-Ore, cari s-lu lja di-oclj, gri alantâ boatsi, tsi nji s-i pâru câ ira-al papu; mash noi iram aoua tu dukeani...

-Em, vâhi u-loash tini di-oclj lâi Yianco, gri unâ boatsi di muljiari, câ ts-arâsi câ lu-acljamâ Custandin, ca nipotu-tu, tsi kirea ti-tini sh-tini ti-elú.

Aistâ vâhi easti muma Nasta, tsi dzâtsea Mihali, minduiam mini; dedú s-mi shutsú, ama capu tish cânda nj-ira alikitú di câpitiñi sh-nu puteam s-lu-analtsú.

-Ia, ia, s-dishtiptâ ficioru, gri muma Nasta. Mihale, agiut-u ficioru si s-scoalâ. Mihali mi-acâtsâ vârtos di mânj, mi-agiutâ s-mi scolú sh-trapsi un scamú di shidzui.

Shideam cu coatili pi measâ sh-cu capú ngrupatú-ntru-mânj; dedú s-gresc tsiva, ama nu nj-ishâ vâr zború, tish cânda nu-shteam sâ zburâsc; dedú s-zdicljid oclji, ama nu nji si zdicljidea pleopili, tish cânda iram vâr cilimean tsi dip cât-ishâ dit pândica a mâsai.

-Custandine, ia, vini muma Nasta s-ti discântâ, câ nâ bâgash tu mari miraki. Tsi soi dzâtseai ashâ câ lu-videai papu tu-liyii sh-dapoia cânda lu lo vimtu sh-dapoia ti lâhtrâsish anda ti-videai tini tu locu di papu pi scamú, di tsi s-i loarâ cicloarili.

Mini, ninga nj-u tsineam fatsa-ntru-mânj, sh-u-avdzam boatsea-al Mihali tish cânda vinea dit vârà pihadi ahândoasâ tsi s-tindea pânâ tu-alantâ parti-a locui.

-Custandine, gri muma, dâ-nj niheamâ mânjili s-tsi li ahuleascâ muma sh-nitsi nu-apucaí mini s-li minú mânjili câ muma nji li lo, nji li-teasi pi measâ, li-shutsâ palmili câtâ nâsâ sh-nji li tsinea-ntru mânjili a ljei.

Mini ninga lj-aveam oclji cljish, ama u-dukeam muma aproapea di suflitu-a melú.

-Mihale, ljia aistâ kelki di-untulemú, toarnâ disâ di pociú sh-ngâldzâ-u nihimârâtsâ, avdzam mini boatsea-li mumi ca pit-yisú; adu sh-un shpirtú, curbani muma, sh-bagâ-li aoua pi measâ. Tini Yianco stâ pi scamú di-alantâ parti di measâ dinintea-al Custandin sh-tindi sh-tini mânjili cu palmili-ndzeanâ.

-Em, tsi mi vrei mini, gri papú ca nârit, nacâ dzâts câ vâhi mi lo sh-mini vâr di-oclj?

-Shedz atsia sh-câpsea, lj-ushutsâ muma; tini stâpseshti câ-âlj dâdesh-a ficioru s-bia ahântâ râkii.

-Em, nu lj-u turai mini cu zori tu gurmazú de; bium dolji di harau...

-E,e, lj-u shcurtâ muma, aistâ harau vâ u-lo mintea di dip. Tini lj-u loash-al Custandin sh-elú ts-u lo atsâia....

-Ia, mumâ pociu cu untulemú shi shpirtu, gri Mihali sh-li bâgâ pi measâ. Anja nji si zdicljisirâ niheamâ pleoapili nâmal ta s-ved câ tsi fâtsea muma, ama câtâ iu shidea papu, naparti di mini, nu mutream, câ nj-ira fricâ s-nu mi ved mini

Nâsâ nitsi nu mutrea câtâ mini; apreasi un shpirtú, ashtiptâ niheamâ si-s facâ pira ma mari sh-acâtsâ s-facâ, disuprâ di pociú cârutsea cu shpirtu apres. Dzâtsea niscânti zboarrâ dip xeani di-urecljili-a meali sh-dupu tsi fâtsea cârutsea di trei ori lu-aruca shpirtu tu pociú. Pira s-fâtsea ma mari, cându dâdea di-untulemú, ma dapoia s-astindzea sh-acâtsa s-iasâ un fumú albú.

Muma apreasi alt shpirtú, sh-tutú ashâ di trei ori; s-featsi nâmal fum disuprâ di pociú sh-acâtsâ, ti-ciudii, si-s tindâ câtâ nârili-a meali sh-al papu. Bâgai oarâ câ muma lu-sufla fumu câtâ noi sh-avdzam aisti zboarrâ..." tsi s-anvârti si-s zdivârteascâ"...sh-tut-ashâ; dapoia dukii kicuti caldi di untulemú tu palmili di la mânji sh-muma acâtsâ

s-lu tindâ tish cânda adâra unâ cârutsi.”ore, tsi fatsi aistâ mumâ minduiam mini” ama dapoia âlj kicâ untulemú sh-tu mânjili-al papu sh-tut ashe lu-teasi ca vâra cârutsi“tsi s-anvârti si-s zdivârteascâ” nu kindurea s-dzâcâ muma.

Dapoia u-lo mâna stângâ-al papu Yiancu sh-u bâgâ pisti palma meu di la mâna stângâ sh-palma meu dreapta u bâgâ pisti palma di dreapta-al papu; sh-mini, ama sh-papu nu gream tsiva, tish cânda muma nâ li-avea arâkitâ tuti zboarrâli.

Muma scoasi dau shamii dit sinú sh-ni li ligâ mânjli unâ di-alantâ, cu trei noduri la cafi shamii; dapoia acâtsâ di fâtsea crutsea disuprâ di mânji sh-dzâtsea ”tsi s-featsi nodú si s-zdinoadâ”...sh-tut-ashâ di trei ori la cafi mânâ.

Fumu dit pociú acâtsâ si-nj intră pit nâri sh-ti ciudii, dukeam unâ câldurâ tsi mi pitrundea tu tutú trupu; dukeam câ tsiva mi spealâ pi dinunt sh-mi curâ di lâvilji, tish ca picuralji tsi cura matsili di la vâra noatin tsi lu-tâlja ti Pashti di fâtsea cucârudú...”ore tsi thamâ easti aistâ” minduiam mini; nj-aplicai niheamâ capu sh-acâtsai s-tragú sh-ma multú fum pit nâri; dukeam cum plumunjâ nji si umplea di njurizmâ di liliuci di munti, di njurizmâ di frândzâ veardi, njurizmâ di lapti hiertú, di cashú dultsi, di lânâ di oai tamam scârminatâ; nâri-li-a meali nu s-fânâtea dot di-aist fum tsi vinea dit pociu cu untulemú; dukeam cum capu nji si-umpli di-unâ ca lunjinâ tsi pitrundea pit tuti câljiurili mintiti dit mintea meu sh-nji li-bâga, unâ câti unâ, tu-aradâ. Tuti minduierili lâvoasi sh-fârmacati, niscânti di-ameali sh-alti xeani di mintea meu, nji li-loa di li-spila sh-li-nvishtea cu stranj dit hiri di lunjinâ; dapoia li-bâga sh-eali tu-aradâ, tu cohiurili scutidoasi dit capu-a meu, tamam cum badz pi aradâ librili tu vâra vivliotecâ. “Ore tsi ciudii s-fatsi” minduiam mini.

Muma sh-li teasi mânjili sh-li bâgâ palmili pi capu-a melú sh-a papui; dapoia sh-anâltsâ capu sh-acâtsâ s-dzâcâ: ”aidi yinu di-iu fudzish câ nâmal ti-anvârtish”, sh-tutú ashâ. Cum stâtea ashâ

mproastă, cu mânjli teasi, muma mutrea ca vâra cârutsi-nviscută tu-stranj lâi...”aidi yinu di iu fudzish câ nâmal ti-nvârtish...” s-avdza boatsea-ljei sh-cum zbura, mânjili-a meali sh-a papui acâtsarâ s-tramurâ niheamâ sh-dapoia s-tramurâ ma multú sh-tutú ma -ayonjia...sh-muma zbura tutú ma-ayonjia...sh-mânjili-a noasti trâmura sh-ma vârtosú câ-acâtsarâ s-da di measâ. Anja, acâtsâ si-nj tramurâ sh-capu sh-tutú trupu.

-O, la Nastâ, ore tsi s-fatsi ashe, avdzâi boatsea-al papu; Mini, aplucusit di lâhrâseari, zdiclihs oclji ta s-ved ghini câ tsi s-fatsi; cum mutrii câta muma, vidzui ca hiri di lunjinâ cum scâpira pit bratsâli-ali mumi, di la capu-a melú câta capu-al papu, sh-nâpoi câta capu-a melú. Dapoia ti ciudii, nodurili di la shamii s-zdifeatsirâ, sh-mini sh-papu ni li-trapsim, lâhrâsits, mânjili di pi measâ; dupu mash niheamâ di-oarâ muma sh-li lo mânjli di pi capitili-a noasti sh-câdzu, bâldâsitâ sumú measâ.

-Mumâ, mumâ, s-i silighi Mihali câta nâsâ, hii ghini? Nacâ ti-agudish? Mihali u-sculâ di-mpadi sh-u-agiutâ sâ shadâ pi scamú. Mini sh-papu ni-sculâm di la measâ sh-u mutream muma cu ciudii; mutrea multú curmatâ sh-mizi adâlja.

-Ghini nj-escú, gri muma. Mihale, adu tora unâ kelki di râkii sh-patru putirici sh-aidi si stâm tuts avigâra di measâ

-Em, tora zburâshti ghini, âlj dzâsi papu-ali mumi; un putirú di râkii va s-ni-ndreagâ tuts; tini Nastâ nacâ ti-kiru Dumidzâlu sh-agiumsesh tu-uboru atsâlui niastimtlu?!

Muma nu grea ici; s-videa câ ira multú bâldâsitâ sh-ocliji lj-avea ca kiruts; mutrea tish cânda fumu atselú albu, s-teasi ca vâra peaji pisti elj.

-Tini Custandine, hii ghini? ânj-gri papu; emú altoarâ cama pi-avash cu râkia; u-gulish giunitati di kelki mash tini.

Mini stâteam cu capu plicatú sh-nu gream; ninga nj-ira fricâ s-lu mutresc papu.

-Nu easti di la râkii, avdzâi boatsea-li mumi; mini sh-papu u-mutrim muma ca ciudusits. Nu shtiu cum, mini lu-shutsâi capu câtâ papu sh-adiljiai lishuratú câ lj-uvideam fatsa.

-Papo, ghini nj-escú, dzâsh mini, sh-lu mutrii-ntr-oclj. Nitsi mini nu shtiu tsi-nj vini, am biutâ sh-altoarâ râkii, ama nu-nj fudzi mintea cum pâtsâi azâ; ciudii easti câ asearâ noaptea, sh-cum zburam, mutream sh-câtâ muma, nyisai cum mi lo mintea di mânâ sh-mi dusi tu-analturli nividzuti a-universui, iu mintea meu s-l adunâ cu-unâ steau, tsi dzâtsea nâsâ, câ taha easti sorâ-sa; âlj dzâsi s-ni ducâ s-mi-adun cu soia meu, tu-uboru di sufliti armâneshti. Dapoia steaua ni lo-ngrishcâ sh-ni dutsea sh-tutú ni-dutsea sh-mandzeanâ; dupu vâr kiro, lj-aurai s-mi ducâ la papu-a melú câ vreamú s-lu-antrebú tsiva.

Steaua vrea si-nj dzâcâ tsiva ama boatsea-ljei s-avdza ca vâr kipur di sati sh-ashâ mi-dishtiptai dit somú, dit-atselú yisú. Ama ciudia mari, zburam mini sh-mutream, când la muma când la papu, easti câ-azâ agiumsh tu-aistâ dukeani di-armânj sh-aua mi-adunai cu tini papo, tish cânda atsea steau nj-u featsi vrearea si-nj mi ducâ la papu-a melú; tora mi minduiescú, nacâ tini hii papu-a melú tsi mi giuca pi dzânunki anda iram njicú, ashâ cum-ânji dzâtseai tini ninti s-acâtsâm s-bem râkii?

Zburam cu-unâ boatsi ashtiratâ; zboarâli nj-ishea pi aradâ, ashâ cum nji li-pitârtsea, un câti un, mintea-meu.

Unâ isâhii di murmintsî si-ashtirâ tu-dukeani.

Papu, Mihali, muma Nasta, mutrea ca niscânti cadhuri bâgati tu-ramâ sh-di-aco mi mutrea cum zburam; ama dapoia, cadhurili acâtsarâ s-lâcârmeadzâ sh-heamâ câthi niheamâ, lâcârnjili acâtsarâ s-li-tukeascâ ramili sh-ocljî-a lorû acâtsarâ s-plângâ cu

boatsi; atsea boatsi mi pitrunsi tu-suflitu sh-acâtsâ suflitu-a melú s-da lâcârnj sh-atseali lâcârnj s-teasirâ tu-ocljji-a melj sh-ocljji-a melj acâtsarâ s-plângâ sh-elj, cu boatsi.

Cicioarili-a meali nu nj-aravdarâ ici; mi scularâ di pi scamú shi s-i silighirâ câtâ-iu shidea papu. Bratsâli-a meali nj-u zdicljisirâ inima sh-cu inima zdicljisâ mi-arucal la-keptu-a papu, tsi ira sh-elú sculatú di pi scamú sh-mi-ashtipta cu bratsâli sh-cu inima zdicljisi.

Mihali sh-muma Nasta s-apruclijjarâ sh-elj sh-teasirâ bratsâli di-avigâra di mini sh-papu; ni-adunâm sh-aminpatrulji tu-un stogú di vreami; s-avdza mash unâ inimâ tsi bâtea, mash un suflit tsi uhta, mash unâ boatsi tsi plândzea; shidzum ashâ vâr kiro tish cânda nâ ira fricâ s-nu ni kirem un di-alant.

-Aidits tora s-bem un putirú di-râkii câ va s-ni fugâ sh-atsea minti tsi ni-arâmasi, dupu tuti tsi li-târcum azâ, dzăsi muma Nasta.

Mini u-mutirii muma Nasta, sh-mi târcu un hirú di-lâhtari dit capú pânâ tu cicioari cum u-vidzui ca vârâ cârutsi nviscutâ tu-stranj lâi, ta s-mi discântâ; boatsea-ljei, ninga-nj shushura tu-ureclj; "tsi s-anvârti, si s-zdivârteascâ", "tsi s-featsi nodú, si s-zdinoadâ", "aidi yinu di-iu fudzish, câ nâmal ti-anvârtish", sh-tut-ashâ.

Cum shideam tuts avigâra di measâ, s-pârea câ, catishun di noi ira kirutú tu minduierili-a lui, tish cânda ni-câftam zboarrâli, sh-nu li-aflam dotú. Anjia-ânj vini tu minti yisu-a melú, cum mintea mi-avea antribatâ, ma di shtiu di-iu yini mintea omui, cari-u fatsi mintea, sh-mini nu shtiam tsi si-lj dzâc

-Papo, gri mini, voi s-ti-antreb tsiva...Papu, mi mutri, uhtâ sh-dâsi:

-Eh, more Custandine, târcurâ multi pisti mini tu-aistâ banâ, ama dzuua di-azâ nu easti ti nipistipseari; sh-li curmâ zboarrâli sh-biu niheamâ di râkii. Papu vârhi vrea s-dzâcâ sh-altsiva, ama mini lj-u loai ninti:

-Papo, mintea omui di-iu yini? Cari nâ-u da mintea-a nau? Lu fudzi dupâ tsi moari omu? Cum agiundzi la om? Câtse catishun ari altâsoi di minti? A cui easti aistâ minti? Câtse nu ni-alasâ rihati? ntribam mini sh-cânda nu puteam s-kindurescú...

Papu, mi mutri niheamâ, dapoi s-aplicâ di lo trastu di sum measâ, nj-u lu-teasi anja sh-acâtsâ s-dzâcâ tsiva, ama ti ciudii, zboarrâli-a lui nu li-avdzam.

Mini lu-loai trastú, lu-bâgai dinintea meu, pi measâ, sh-nu shtiu cumú ânji vini di nj-u-alikii urecljea di-elú; ca ti ciudii, tora li-avdzam zboarrâli-al papu, tish cânda vinea di nuntrú dit trastú; arsârui ca lâhrâsit sh-mi dishtiptai dit somú; bâgai oarâ câ iram kicâ di-apâ; mutream di-avigâra sh-nu pistupseam ca nj-escú acasâ tu Amerikie, tu cârvatea meu; ânj fricai oclji s-mi dishteptú ghini, s-hiu sighura câ nu hiu tu vâr alt yisú; nu puteam s-pistupsescú câ tuti tsi li-târcui furâ mash tu-nyisú...“Ore, tsi soi di-yisú mi pâtsâ”, mi ciuduseamu mini; “un yisú tu-altú yisú, tish cânda-nyisai câ-anyisamú”; ama tsi-amârtii câ mi dishtiptai, tamam când papu vrea si-nj da apandisi ti-ntribârili-a meali; mi-arucutii nâpoi tu cârvati sh-cljsh oclji ta s-dormú, cu nâdia câ atsel yisú va s-nji si toarnâ, ta s-u ducú muabetea cu papu ninti, s-hiu deadun cu muma Nasta sh-cu Mihali tu-atsea dukeani di sufli armâneshti; ti-amârtii, nu mi-acâtsâ somu; dupu vâr kiro, mi sculai sh-acâtsai s-lu-ashter aist yisú tu carti, ta s-nu lu-agârshescú vârâoarâ putes; sh-dzua di-azâ, ninti s-mi bagú, mintea nji si dutsi la-atsel yisú, sh-lu-ashtept, cum ts-u ashtepts vruta când si-amânâ, s-lu ducú ninti, ta s-mi-adun nâpoi cu papu.

Custandin Dini Trandu – 2014-USA

